

Що таке участь дітей у прийнятті рішень, і з яким труднощами стикаються діти з обмеженими можливостями при спробі взяти участь у прийнятті рішень?

Резюме

У дітей є право впливати на рішення, які їх стосуються, проте нерідко у дітей-інвалідів відсутня можливість висловити свою думку. Головним чином, це відбувається через забобони і стигматизацію, що пов'язані з інвалідністю, а також через уявлення, що діти з обмеженими можливостями не в змозі приймати рішення, які впливають на їхнє життя. Згідно з Конвенцією про права інвалідів держави-учасники і організації повинні надавати дітям-інвалідам допомогу в розробці і реалізації політики і програм, які зачіпають їхнє життя (ЮНІСЕФ 2013). «Доповідь про положення дітей у світі, 2013 рік» (ЮНІСЕФ) стверджує:

Діти і підлітки з обмеженими можливостями можуть збагачувати політику і послуги своїм повсякденним досвідом. Вони як ніхто інший можуть надати інформацію про те, чи задовольняються їхні потреби і чи використовується їхній внесок по усьому спектру проблем і заходів: від здоров'я і харчування до сексуального і репродуктивного здоров'я, освіти і послуг для переходу в доросле життя. (ЮНІСЕФ, «Доповідь про положення дітей у світі, 2013 рік», с. 84)

Доповідь ЮНІСЕФ «Сприймайте нас серйозно: залучення дітей з обмеженими можливостями здоров'я до прийняття рішень, які впливають на їхнє життя» (Take Us Seriously: Engaging Children with Disabilities in Decisions Affecting Their Lives) виявляється корисною при розгляді питання про те, як врахувати участь дітей-інвалідів в політиці і програмах. У цьому документі міститься прохання до організацій і влади дотримуватися правозахисного підходу при розробці законодавства, програм і політик з урахуванням думки дітей з обмеженими можливостями. Згідно з ЮНІСЕФ, успішна участь означає, що діти активно залучені до прийняття рішень, які торкаються їх або впливатимуть на їхнє життя. Участь дітей у прийнятті рішень найефективніше реалізується тоді, коли діти знають, що їхня здатність формулювати і висловлювати свою думку визнається, а їхня позиція сприймається серйозно і враховується виходячи з їх розуміння будь-якого питання.

Від участі дітей з обмеженими можливостями в прийнятті рішень виграють усі: самі діти, їхні сім'ї і суспільство. Участь також дозволяє дітям-інвалідам приймати рішення в їх повсякденному виборі, які нерідко обмежені. Діти-інваліди часто стикаються з ситуаціями, коли в їхнє життя втручаються дорослі і медичні працівники, що обмежує можливості дитини брати участь у прийнятті рішень. Участь дітей у цьому процесі сприяє тому, що їхня думка буде почута і врахована, отже, це зміцнює їхню упевненість у собі і власних можливостях¹. Дитина може також трансформуватися і в соціальному плані. Завдяки участі в прийнятті рішень діти дізнаються про порушення своїх прав і борються з ними, а також сприяють соціальній справедливості і активно створюють середовище і культуру поваги.

Проте нині багато дітей-інвалідів стикаються з аспектами, які обмежують їхні можливості

¹ PLAN International (1 грудня 2016) Guidelines for Consulting with Children & Young People with Disabilities. Доступно за посиланням: <http://disabilitycentre.lshtm.ac.uk/files/2014/07/38106-BO.pdf>

брати участь у прийнятті рішень. У доповіді «Сприймайте нас серйозно» ЮНІСЕФ виділяє такі перешкоди, з якими стикаються діти з обмеженими можливостями:

- Стигматизація. Часто таких дітей вважають нетямущими і такими, що не заслуговують на ту саму довіру, що й інші діти.
- Нерідко вважається, що діти з обмеженими можливостями не здатні до спілкування. Проте важливо розуміти, що діти з обмеженими можливостями можуть спілкуватися, але для цього треба використовувати інші способи комунікації. Діти з потребами в спілкуванні можуть зіткнутися з труднощами через відсутність доступу до таких механізмів, як мова жестів або слуховий апарат.
- У цих дітей менше можливостей для розвитку навичок і упевненості в собі для участі в прийнятті рішень.
- Медична модель інвалідності найчастіше ігнорує труднощі, з якими стикаються діти з обмеженими можливостями.
- Дорослі, які працюють з дітьми з обмеженими можливостями, можуть не мати відповідної підготовки для підтримки цих дітей у спілкуванні.
- Багато механізмів участі (наприклад, процедури подачі скарг) не завжди доступні дітям.
- Дівчата-інваліди стикаються з найбільшими труднощами внаслідок нерівності статей.
- Навколишнє середовище також може створювати перешкоди у прямому розумінні слова.

При створенні можливостей дітям-інвалідам для участі в ухваленні рішень необхідно враховувати ці перешкоди для їх усунення або зменшення їхнього впливу. Детальнішу інформацію про участь дітей у прийнятті рішень можна дізнатися в доповіді:

ЮНІСЕФ (червень 2013) Take Us Seriously: Engaging Children with Disabilities in Decisions Affecting Their Lives. Доступно за посиланням: <https://www.unicef.org/disabilities/files/Take Us Seriously.pdf>

Підготовлено Емою Андерсон для сайту «Платформа із захисту дітей в Південно-Східній Європі» в грудні 2016 року.

Джерела:

- UNICEF (2013) State of the World's Children: Children with Disabilities. Доступно за посиланням: <https://www.unicef.org/sowc 2013/report.html>
- Конвенція ООН про права інвалідів. Доступно за посиланням: <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>